

Knelpuntenbrief V

Van agenderen naar realiseren

Juni 2025

voor het leven
Sociale Verzekeringsbank

Inhoud

	Voorwoord	3
UWV SVB	Breng ritme in verandering: van agenderen naar realiseren!	4
	1. Benut onze expertise in álle fasen van beleidsvorming	5
	2. Creëer ritme met een jaarlijkse Vereenvoudigingswet	6
	3. Pak signalen uit de uitvoering op: voorkom een rode kaart	7
Oproep 1	Naar een toekomstbestendige AOW	8
Oproep 2	Naar een gezinspakket	10
	SVB in beeld	12
	Voortgang knelpunten SVB	14
	In gesprek met de SVB?	15

Voorwoord

Voor u ligt de lustrumeditie van de knelpuntenbrief. Een bijzondere uitgave waarin de SVB samen met UWV oproept om met ministeries en met u als politiek fundamentele vereenvoudigingen te realiseren. Dat is absoluut noodzakelijk om te voorkomen dat burgers in de knel dreigen te komen dan wel dat de uitvoering door de SVB in het gedrang komt. De toenemende vergrijzing en internationalisering in combinatie met krapte op de arbeidsmarkt zullen de komende jaren doorzetten en leggen daarmee een enorm beslag op de uitvoering. Daarom roepen we u op om samen aan de slag te gaan met thema's die eerder aan bod kwamen in knelpuntenbrieven van de SVB: een toekomstbestendige AOW op het gebied van leefvormen en vereenvoudiging van de landelijke kindregelingen.

De noodzaak om te vereenvoudigen hebben we vanaf de eerste knelpuntenbrief benadrukt. Altijd voorzien van een uitvoerbare denkrichting. Sindsdien hebben we concrete resultaten met elkaar bereikt. Zoals voor ouders die automatisch en met terugwerkende kracht in aanmerking kunnen komen voor dubbele kinderbijslag. Voor nabestaanden die hun jongvolwassen kind thuis kunnen houden zonder geconfronteerd te worden met een lagere uitkering. En voor burgers met premieschulden die niet meer levenslang gekort worden op hun AOW.

De oproepen die nu voor u liggen, zijn gebaseerd op jarenlange expertise uit de praktijk, inbreng van onze Cliëntenraad en sluiten aan bij analyses van deskundigen. We willen samen met beleid en politiek groeien. Benut onze expertise zoals is gebeurd bij het gebaar van erkenning naar ouderen van Surinaamse herkomst en de tegemoetkoming eigen bijdrage kinderopvang. Dat zijn goede voorbeelden die bijdragen aan vertrouwen dat het zo kan.

We willen toe naar een overheid die problemen vóór is. De wereld verandert in een rap tempo. Dat betekent dat de AOW en de kinderbijslag, jarenlang bekend om hun eenvoud, om groot onderhoud vragen. Zonder nationale vereenvoudiging vergroot de druk op de internationale uitvoering. Zonder vereenvoudiging houden we de dienstverlening van de SVB niet overeind. Daarom moeten we nu in actie komen.

We zijn op de goede weg in de samenwerking en er zijn mooie resultaten geboekt. Tegelijkertijd zijn we er nog niet. Samen van agenderen naar realiseren.

Diana Starmans en Hellen van Dongen

Breng ritme in verandering: van agenderen naar realiseren!

UWV heeft succesvol onder de aandacht gebracht dat er geen calamiteitenverlof bestond in het buitenland waardoor het recht op WW kwam te vervallen. Dat knelpunt, dat leidde tot schrijnende situaties voor bijvoorbeeld iemand met zieke ouders in het buitenland, is inmiddels opgelost. Ook hebben we nu de ruimte om individuele afspraken te maken over de sollicitatieverplichting voor cliënten die een baan met een lager inkomen aanvaarden (en daarmee nog recht hebben op een aanvullende WW-uitkering). Een ander voorbeeld is dat we nu meer ruimte hebben om bij terugvorderingen rekening te houden met de persoonlijke situatie van onze cliënten.

Het is dit jaar de vijfde keer dat de SVB en UWV een knelpuntenbrief schrijven. Een mooi moment om stil te staan bij wat we bereikt hebben en vooral ook om samen vooruit te kijken. Als publieke dienstverleners zijn wij het gezicht van de overheid. Onze collega's hebben dagelijks contact met burgers. De signalen en feedback die we krijgen, zijn onmisbaar voor het verbeteren van de publieke dienstverlening en de wet- en regelgeving die hiervoor de basis vormt. We ervaren de afgelopen jaren dat we constructiever betrokken worden bij beleidsvorming door beleid en dat de politiek de uitvoering vaker weet te vinden. Dat heeft concrete resultaten opgeleverd voor mensen.

We constateren echter ook dat veel knelpunten nog niet opgelost zijn. Het is gelukt om vooruitgang te boeken op knelpunten waarbij beleid en uitvoering het eens waren over de oplossingsrichting. Domeinoverstijgende knelpunten en knelpunten met grote financiële gevolgen blijken een stuk lastiger op te lossen. Wat we tot nog toe hebben gedaan, leidt onvoldoende tot een herkenbaar resultaat voor burgers of voor onze collega's in de uitvoering. Daarom zien UWV en de SVB het tot hun taak om een nieuwe werkwijze te ontwikkelen, waarin politiek, beleid en uitvoering nog meer samenwerken.

Er zijn drie punten succesvol opgelost. Ten eerste de afschaffing van schuldig/nalatig. Hierdoor worden mensen niet onevenredig veel gekort op hun AOW. Daarnaast ontvangen ouders met een thuiswonend kind met een Wlz-indicatie nu automatisch dubbele kinderbijslag met terugwerkende kracht. Ten slotte is de kostendelersnorm voor de Anw en AIO opgehoogd naar 27 jaar. Daardoor zorgen jonge mensen niet langer voor een financiële terugval voor ouders.

Onze ambitie voor de komende vijf jaar is daarom helder: de samenwerking beleid, politiek en uitvoering intensiveren om te werken aan het oplossen van knelpunten met directe impact voor burgers en dienstverlening.

We doen daar drie concrete voorstellen voor.

1. Benut onze expertise in alle fasen van beleidsvorming

Een goed beleidsproces maakt vanaf het begin optimaal gebruik van de kennis van publieke dienstverleners. UWV en de SVB hebben de kennis en expertise van de uitvoering. Toch zien we dat we niet altijd in alle fasen van beleidsvorming betrokken worden en onze adviezen worden niet altijd of onvoldoende meegenomen.

De ongefilterde stem van de uitvoering is noodzakelijk van het allerprilste begin van beleidsvorming tot juist ook de eindfase waarin de lastige afwegingen plaatsvinden. En dan de uitvoering niet alleen betrekken, maar een vaste plek aan tafel. We voelen ons hierin gesteund door de Raad voor het Openbaar Bestuur die onlangs in het advies 'Naar een uitvoerende macht'¹ ook het belang onderstreept van een sterkere positie van uitvoeringsorganisaties in het beleids- en wetgevingsproces. Benut onze expertise!

We blijven de uitvoerbaarheid van wetgeving toetsen in uitvoeringstoetsen. Tegelijkertijd leggen we beleidsmatige oplossingsrichtingen en uitvoerbare alternatieven proactief op tafel. We zullen dit vaker gevraagd en ongevraagd doen via bestaand instrumentarium als werkbezoeken, technische briefings en door position papers in voorbereiding op een kabinetsformatie.

Ook blijven wij graag gedurende het hele jaar met de Tweede Kamer en het ministerie van SZW in gesprek over de knelpunten en de voortgang hierop, bijvoorbeeld in de vorm van een dialoog. Knelpunten die blijven steken, om welke reden dan ook, of punten waar geen eenduidige oplossing voor is, lenen zich hier bij uitstek voor. Naast de bekende beleidsmatige, juridische en financiële overwegingen fungeert dit als een tijdige 'reality check' die vereist is om beloftes aan burgers waar te maken. Daarmee werken we met elkaar aan vertrouwen in de overheid.

¹ ROB (2024) 'Naar een uitvoerende macht'

2. Creëer ritme met een jaarlijkse Vereenvoudigingswet

Systeemwijzigingen en hervormingen kosten doorgaans behoorlijk wat tijd. Het is belangrijk om in de tussentijd wetgeving aan te passen waarmee knelpunten voor burgers worden opgelost. Net als bij wegen en bruggen moeten we samen met politiek en bestuur bestaand beleid doorlopend onderhouden, in plaats van wachten tot er verzakkingen ontstaan. Veel wetten stammen uit andere tijden terwijl de maatschappij veranderd is. We willen meer ruimte voor achterstallig onderhoud, zodat wetgeving bij de tijd blijft en verzakkingen in de uitvoering worden voorkomen.

We denken aan een jaarlijkse Vereenvoudigingswet met een strak proces van beleidsontwikkeling en parlementaire behandeling, zodat we voortvarend aan de slag kunnen met vereenvoudiging voor burgers.

Dit sluit aan bij de handreiking van de Inspectie belastingen, toeslagen en douane² om jaarlijks invulling te geven aan stapsgewijze vereenvoudiging van bestaand beleid en daarmee ritme in vereenvoudiging aan te brengen.

Dit nieuwe instrument kan jaarlijks als landingsplek fungeren voor thema's uit knelpuntenbrieven, Invoeringstoetsen en de Hervormingsagenda Inkomensondersteuning. Door het creëren van een jaarlijks terugkerende landingsplek kunnen oplossingen relatief snel worden doorgevoerd. Zo vereenvoudigen we beleid stap voor stap en laten we zien dat overheid en politiek leveren. Van agenderen naar realiseren.

² IBTD (2024) 'Ritme in vereenvoudiging'

3. Pak signalen uit de uitvoering op: voorkom een rode kaart

Als publieke dienstverleners in de sociale zekerheid zien we dagelijks dat veel wetgeving zo ingewikkeld is dat zowel het doenvermogen van burgers als de uitvoerbaarheid onder druk staan. Het is belangrijk dat wij kunnen aangeven of (voorgenomen) beleid onuitvoerbaar of onwenselijk is of (onbedoelde) negatieve effecten kan hebben voor burgers.

De Staatscommissie rechtsstaat³ oppert de mogelijkheid voor uitvoerders om in een urgente situatie een rode kaart te trekken, als beleid of regelgeving onuitvoerbaar en/of onrechtstatelijk is en burgers in een kwetsbare positie erdoor in de knel komen. We pleiten ervoor om het niet zover te laten komen. De aanbevelingen en knelpuntenbrieven zijn er op gericht deze situatie te voorkomen.

We hebben deze signalen de afgelopen jaren op meerdere plekken, waaronder in de knelpuntenbrieven, benoemd en geagendeerd. Signalen om vastlopen van de uitvoering te voorkomen en daar in gezamenlijkheid opvolging aan te geven. Zodat we problemen voor burgers vóór zijn en een toekomstbestendige uitvoering realiseren.

We hopen dat rode kaarten kunnen worden voorkomen. De opnieuw uitgelichte knelpunten kunt u beschouwen als gele kaarten. We gaan daar graag samen mee aan de slag.

³ Staatscommissie rechtsstaat (2024) 'De gebroken belofte van de rechtsstaat'

Naar een toekomstbestendige AOW

Vereenvoudiging leefvormen in de AOW

Er zijn veel verschillende leefvormen in de AOW. De uitkomst van de beoordeling kan voor mensen verwarrend of onbegrijpelijk zijn. De uitvoering is bewerkelijk en vraagt in veel gevallen een beoordeling achter de voordeur die als ingrijpend wordt ervaren. De internationale dienstverlening vraagt veel handmatige capaciteit en is daarmee niet toekomstbestendig.

De SVB pleit al jaren voor vereenvoudiging van het leefvormenbegrip in de AOW, zodat op grond van objectieve criteria een partnerschap kan worden vastgesteld. De SVB hoeft dan niet meer achter de voordeur te kijken.

Op de lange termijn is verdere vereenvoudiging naar een leefvormonafhankelijke AOW, net zoals de landen om ons heen, onafwendbaar.

Beleidsdoorlichting ouderdagsvoorzieningen

Minister Koolmees: "Het kabinet kiest ervoor om een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden om het stelsel van leefvormen fundamenteel te vereenvoudigen en te moderniseren."

Besluit uitwerking van de variant objectief partnerbegrip

Minister Schouten: "Ik ga onderzoeken of een objectief partnerbegrip een haalbaar en wenselijk alternatief is voor de huidige beoordeling van de leefvormen in de AOW."

Waar staan we nu

In het kader van het onderzoek naar het objectieve partnerbegrip zijn de gegevens over leefvormen in de AOW vergeleken met de (objectieve) partnergegevens van de Belastingdienst. Een maatschappelijke kosten- en batenanalyse wordt uitgevoerd. Daarbij wordt het effect van een partnerbegrip op de uitgaven in beeld gebracht en de mogelijke baten op de woningmarkt en zorg. De onderzoeksresultaten worden naar verwachting vóór de zomer met de Tweede Kamer gedeeld.

Verkenning leefvormen AOW

Hierin zijn alternatieven uitgewerkt voor de huidige systematiek waaronder individualisering en objectief partnerbegrip.

Agendering internationale complexiteit

Dit gebeurde op de Internationale conferentie over future-proof social security. En in de Knelpuntenbrief IV 'Internationale dienstverlening onder druk'.

Regeerprogramma:

"Het kabinet werkt voorstellen uit voor vereenvoudiging van het partnerbegrip in de AOW en streeft naar verdere vereenvoudiging van begrippen in het stelsel."

Inwerkingtreding?

Inwerkingtreding vereenvoudiging leefvormen AOW?

De SVB roept de Tweede Kamer op:

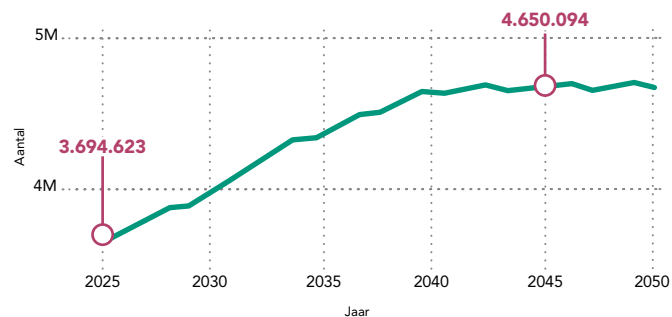
- 1 Draag zorg voor financiële dekking.
- 2 Werk het wetsvoorstel Vereenvoudiging leefvormen in de AOW uit.
- 3 Uniformeer het partnerbegrip voor zowel Toeslagen, Volksverzekeringen als Sociale Zekerheid.

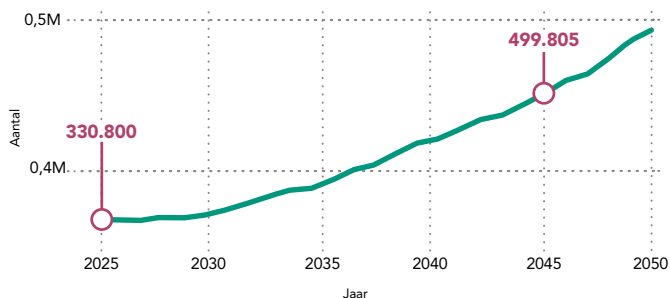
Toekomst AOW

Demografische ontwikkelingen maken het noodzakelijk om te blijven nadenken over een robuuste, uitvoerbare en betaalbare AOW die losstaat van leefvormen en past bij de ontwikkelingen op zorggebied en het terrein van wonen.

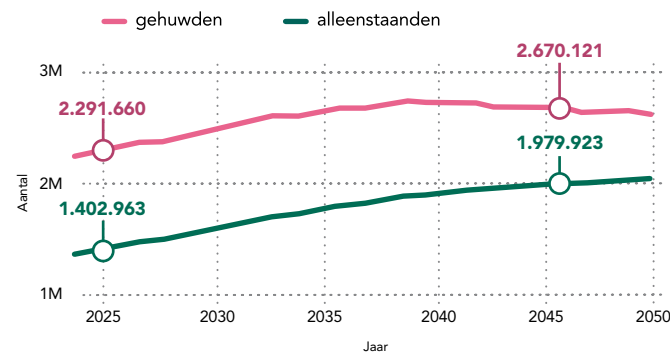
Toename van het aantal AOW-gerechtigden

Toename van het aantal AOW-gerechtigden in het buitenland

Toename van het aantal alleenstaanden

Naar een gezinspakket

Hervorming kinderbijslag

Er is breed politiek draagvlak om de inkomensondersteuning voor ouders te vereenvoudigen. Dit is opgenomen in het regeerakkoord.

De SVB keert de kinderbijslag al meer dan zestig jaar uit aan gezinnen. We stellen een hervorming van de kinderbijslag voor om ouders inkomensafhankelijk én gericht te ondersteunen zodat de kinderbijslag ook in de toekomst aansluit bij behoeften van ouders.

Dit in samenhang met de hervorming van de toeslagen en in samenwerking tussen uitvoerders. Een gezinspakket draagt bij aan zekerheid voor ouders en vereenvoudigt de internationale uitvoering.

Levensgebeurtenissen

Vast maandbedrag per leeftijdscategorie per kind.

Een bedrag bij de geboorte van ieder kind.

Een bedrag aan het begin van het schooljaar.

Een bedrag voor kinderen die extra zorg nodig hebben.

Een bedrag op verzoek van gemeenten voor lokale voorzieningen voor kinderen.

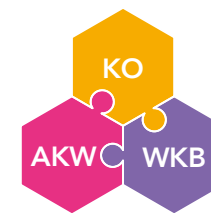
Stip op de horizon: Het gezinspakket

Het kabinet stelt op termijn een hervorming van de kinderopvang (KO) en het kindgebonden budget (WKB) voor. Samen met de hervorming die wij voorstellen voor de kinderbijslag (AKW) vormen deze drie regelingen op lange termijn een gezinspakket.

Huidige situatie kindregelingen:

- AKW/WKB/KO zitten in 2 verschillende wettelijke stelsels. Op Europees niveau maakt dit de uitvoering van gezinsbijslagen onuitvoerbaar.
- In de nationale context zorgt dit voor onduidelijkheid, bijvoorbeeld voor co-ouders.
- Onzekerheid op het gebied van inkomen, en geen gerichtheid op het gebied van levensgebeurtenissen.
- Ouders hebben te maken met verschillende loketten.

Nieuwe situatie gezinspakket:

- Kindregelingen zitten in 1 wettelijk stelsel, waarbij begrippen zoveel mogelijk geharmoniseerd zijn. Het SUWI-stelsel heeft de voorkeur. Dit maakt het begrijpelijker en op Europees niveau van gezinsbijslagen beter uitvoerbaar.
- Meer zekerheid op het gebied van inkomen door meer uit te gaan van actuele inkomensgegevens en meer gerichtheid op het gebied van levensgebeurtenissen.
- Ouders kunnen terecht bij een ouderportaal, waarbij alle regelingen gebundeld toegankelijk zijn.

De SVB roept de Tweede Kamer op:

- 1 Hervorm de kinderbijslag en maak daarbij keuzes in de hoogte van bedragen en vormen van inkomensafhankelijke gerichtheid.
- 2 Harmoniseer begrippen in samenhang met de hervorming van het kindgebonden budget en de nieuwe financiering kinderopvang.
- 3 Zet de volgende stap met de bewindspersonen van het ministerie van SZW en Financiën en uitvoerders SVB en Dienst Toeslagen om te komen tot een gezinspakket.

Landen om ons heen dienen als inspiratie, zoals het succesvolle Vlaamse Groeipakket.

SVB in beeld

Bijdrage aan burgers

De SVB heeft in 2024 aan

5,7 miljoen
burgers uitgekeerd

SVB-taken

informer

toetsen

uitbetalen

handhaven

Totaal uitgekeerd 2024

De SVB heeft

62 miljard
uitgekeerd

Top 5 regelingen in 2024

Aandeel burgers in verschillende regelingen

AOW	63%
AKW	33%
AIO	2%
PGB	1%
Overig	1%

De SVB werkt met Europese, internationale en nationale regelgeving en verdragen

De SVB keert wereldwijd uit

AOW in **alle**
landen

Kinderbijslag
(AKW) in **60%**
van de landen

Anw in **40%**
van de landen

Lees online verder

Bent u benieuwd naar wat de knelpunten betekenen voor Layla, Danny en Olivier?
U leest dit (en meer) op onze website.

Voortgang knelpunten SVB

In dit focusboard staan de knelpunten die de SVB in vorige knelpuntenbrieven heeft aangedragen. Hierin ziet u waar de SVB staat in haar vereenvoudigingsopgave.

	Agendasetting (staat op beleidsagenda)	Beleidsvoorbereiding (gewerkt aan beleid of wetgeving)	Besluitvorming (Eerste en de Tweede Kamer)	Implementatie (In uitvoering genomen)
Één kindregeling				
Handhaving internationaal				
Leefvormen AOW				
Duurzaam gescheiden leven				
Kostendelersnorm in de AIO en Anw				
Afschaffing schuldig nalatig				
Dubbele Kinderbijslag bij intensieve zorg (DKIZ)				
Menselijke maat in het sanctiebeleid				
Gegevensdeling ten behoeve van proactieve dienstverlening				
Pilot: terugdringen niet-gebruik in de AIO				

Benieuwd naar de stand van zaken van de aangedragen knelpunten? [Kijk op onze website.](#)

In gesprek met de SVB?

Wilt u meer weten over een van onze oproepen?

Of wil u met de SVB-experts in gesprek naar aanleiding van deze brief?

Neemt u dan contact op met Wout Deterink, bestuursadviseur Public Affairs bij de SVB via

WDeterink@svb.nl of +31 629695769.

Colofon

Sociale Verzekeringsbank (SVB)
Postbus 1100 | 1180 AH Amstelveen

Juni 2025

